

Betænkning afgivet af Socialudvalget den 00. maj 2023

3. udkast

til

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love

(Ændringer som følge af barnets lov, initiativret for adopterede børn, adoption uden samtykke fra fødslen, samvær med børn på kvindekrisecentre m.v. og fasttrack for godkendelse af plejefamilier m.v.)

[af social- og boligministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil)]

1. Ændringsforslag

Social- og boligministeren har stillet [5] ændringsforslag til lovforslaget.

2. Indstillinger

◇

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Socialistisk Folkeparti

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget konstaterer, at med L 93 og L 94 udmøntes dele af den politiske aftale Børnene Først, som blev indgået af en bred politisk kreds i maj 2021. SF er en del af aftalen bag Børnene Først, hvor partiet har haft fokus på at afsætte midler til forebyggelse og udbredelse af familiehuse og etablering af børnebaser, på at styrke kvaliteten i sagsbehandlingen ved at sikre to socialrådgivere i de svære sager, på en ny børne- og familierådgiveruddannelse til at styrke sagsbehandlernes kompetencer, på at forbedre kvaliteten i anbringelserne og på et bedre og mere rettigedsbaseret efterværn. Kommunerne og regionerne er således nu i gang med at styrke den tidlige forebyggende indsats med familiehuse for småbørnsfamilier,

jf. besvarelsen af spørgsmål 39 (L 93). Der er endvidere nedsat en arbejdsgruppe til at se på vilkårene i plejefamilier, en arbejdsgruppe der ser på en model for en ny børne- og familierådgiveruddannelse, ligesom der er lagt op til drøftelser om efterværn og om kvaliteten i anbringelserne på døgninstitutioner og opholdssteder. Drøftelserne om efterværn og kvalitet i anbringelserne er dog udestående, og SF opfordrer på det kraftigste ministeren til hurtigst muligt at indkalde til disse drøftelser samt til at planlægge drøftelser på baggrund af afrapporteringen i de nedsatte arbejdsgrupper. SF henviser til, at forhandlingerne efter planen i aftalen burde være påbegyndt.

SF konstaterer samtidig, at behandlingen af L 93 og L 94 har været kompleks. SF understreger, at det er positivt, at børn og unge får en flere rettigheder, og at bestemmelsen om to socialrådgivere på svære sager udmøntes. SF er endvidere positive overfor, at man i aftalekredsen er enige om at fremsætte et ændringsforslag om at udvide bestemmelsen om hjælp til børn i misbrugsramte familier, så den også skal gælde børn i voldsramte familier. SF er desuden positive overfor, at der man i aftalekredsen er enige om et ændringsforslag vedrørende tvangsbortadoption før fødslen, således at det indskærpes, at den foreslåede bestemmelse ændres sådan, at en afgørelse om at frigive et barn til adoption uden samtykke kun kan træffes, når der i helt ekstraordinære tilfælde er grundlag herfor. SF understreger, at det er helt afgørende at følge udviklingen på området tæt, da flere organisationer har udtrykt kritik af bestemmelsen i deres høringssvar.

SF understreger i forlængelse heraf, at det ligeledes er vigtigt at følge udviklingen i forhold til de øvrige bestemmelser om tvangsbortadoption, herunder i forhold til barnets eget samtykke, i forhold til VISO's kommende rolle, i forhold til bortadopterede unges mulighed for at have kontakt med deres øvrige biologiske familie som søskende eller bedsteforældre, jf. spørgsmål 7 (L 93), samt i forhold til L 93 § 69, stk. 1, nr. 1, hvor det fremgår, at kommunerne også skal overveje adoption ved anbringelser med samtykke efter den foreslåede bestemmelse i lovens § 46. SF har spurgt til sidstnævnte bestemmelse, idet det af aftaleteksten om Børnene Først alene fremgår, at kommunerne skal have pligt til løbende at overveje, om adoption er den bedste løsning i sager om anbringelse uden samtykke i forbindelse med, at anbringelsen skal genbehandles. SF understreger, jf. besvarelsen af spørgsmål 32-34 (L 93), at der med § 69, stk. 1, nr. 1, er tale om videreførelse af gældende ret og ikke en udvidelse af kommunernes pligt til at overveje bortadoption ved frivillige anbringelser, hvilket således heller ikke følger af aftalen Børnene Først.

SF understreger endvidere, at det i det hele taget er afgørende at følge implementeringen af og den praktiske brug af lovgivningen uhyre tæt, herunder konsekvenserne af de generelle færre tidsfrister og indholds krav. Det gælder endvidere særligt også inddragelsen af barnet eller den unge, og at det er afgørende, at man i praksis sikrer, at denne er bekendt med sine rettigheder, herunder også retten til en bisidder, og at inddragelsen og informationen om rettigheder reelt foregår i øjenhøjde. Det gælder ligeledes børn og unges mulighed for let at kunne komme i kontakt med kommunen, herunder uden for almindelig arbejdstid, jf. besvarelsen af spørgsmål 41 (L 93). SF påpeger, at det desuden er vigtigt, at anbragte børn og unge også inddrages og lyttes til, såfremt de anmoder om, at en anbringelse afbrydes eller skiftes eller anmoder om mere samvær med forældrene, på samme måde som de kan anmode om at blive anbragt, at begrænse eller suspendere samværet med forældrene.

SF påpeger, at det ligeledes er afgørende at følge op på forældresamarbejdet og brugen af forældrehandleplaner, herunder jf. besvarelsen af spørgsmål 36 (L 93), at disse altid bør vedlægges sager om anbringelser uden samtykke, og at det endvidere fremgår eksplicit af aftalen om Børnene Først, at »Aftalepartierne bemærker, at forældrehandleplanerne også er vigtige i ikke-obligatoriske sager«, ligesom det fremgår af L 93 § 103, stk. 4 om samvær og kontakt med forældre og netværk under anbringelsen, at kommunen under hensyn til barnets og den unges bedste skal understøtte, at forældrene kan spille en positiv rolle i barnets eller den unges liv, jf. besvarelsen af spørgsmål 14 (L 93). SF opfordrer endvidere kraftigt til, at der følges op på og sikres, at forældre, som får anbragt eller bortadopteret et barn uden samtykke, får den fornødne støtte.

SF konstaterer endvidere, at der har været en række bekymringer fra flere organisationer i forhold til, hvorvidt der i kommunerne tages tilstrækkelig højde for, at mistrivsel og skolevægring kan skyldes eksempelvis ADHD eller autisme, og at det bør følges, at lovgivningen medfører, at de rigtige

støttebehov afdækkes, således at støtten ydes, og at lovgivningen ikke får utilsigtede konsekvenser.

SF noterer endvidere, at det fremgår, at kommunerne kan kommunikere digitalt, herunder via SMS, med børnene og de unge, men at brugen af digitale platforme i sagsbehandlingen og forhold vedrørende GDPR er ikke særskilt reguleret i barnets lov, jf. besvarelsen af spørgsmål 50-51 (L 93). SF opfordrer derfor kraftigt ministeren og KL til at gå i dialog med Datatilsynet konkret om det digitale spor, således at det sikres, at databeskyttelsesreglerne overholdes.

SF understreger, at de i betænkningsteksten nævnte områder både bør følges løbende i aftalekredsen og indgå i vejledningen til og evalueringen af Barnets lov. SF opfordrer i forlængelse heraf kraftigt til, at det i forbindelse med evalueringen af Barnets lov drøftes at udarbejde en ændret formålsparagraf i Barnets lov med mere fokus på omsorg og forventninger til omgivelserne i anbragtes børns børneliv eksempelvis med inspiration i Norges Barnevernslov »Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og udvikling, får nødvendig hjælp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trykghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår«.

Med disse bemærkninger kan SF støtte lovforslagene L 93 og L 94.

Liberal Alliance, Dansk Folkeparti og Alternativet

Liberal Alliances, Dansk Folkepartis og Alternativets medlemmer af udvalget bemærker, at landets statsminister i sin første nytårstale som politisk leder for Danmark 1. januar 2020 varslede, at der er forældre, der får for mange chancer, og at flere børn derfor skal tvangsfjerns fra deres familie i fremtiden. Dermed lagde statsministeren grundstenen for, at vi her 3 år senere står med lovforslaget til barnets lov, hvor statsministerens ambition om flere tvangsfjernelser er en central del. Dansk Folkeparti, Alternativet og Liberal Alliance var del af aftalen Børnene Først, som ligger til grund for lovforslaget, men ALT, DF og LA kan ovenpå det sidste års afdækning af kommuners lovbrud på området, kritiske høringssvar, en lukket ekspertføring som rejste alvorlige spørgsmål og hård kritik, ikke længere se os selv i aftalen. Vi har oplevet processen og udvalgsbehandlingen af barnets lov som værende utrolig lukket, hård i retorikken og en kende udemokratisk. Vi har desuden fundet det bekymrende, at social- og boligministeren i Folketingssalen har anvendt tal, som argumentation for at fjerne flere børn, der senere viste sig at indeholde en »formidlingsmæssig fejl«.

Alternativet, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance mener, at barnets lov forringer børnenes og forældrenes retssikkerhed, og vi bekymrer os ligeledes for, om loven i sine mest vidtgående passager risikerer at kompromittere menneskerettighederne. Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Alternativet mener, at udsatte børn og familier er bedre stillet med den nuværende lovgivning, og at problemet i virkeligheden har været, at kommunerne ikke overholder den nuværende lovgivning. I stedet for at skabe incitamenter, der forbedrer den problematik, fjerner man med barnets lov i stedet dele af den lovgivning, som kommunerne i forvejen

ikke kan finde ud af at overholde. Med barnets lov giver man ligeledes kommunerne friere rammer for at bruge anbringelse som forebyggende indsats. Samtidig gør man i større grad sagsbehandlere og socialrådgivere til gidsler, da de skal håndtere sagerne hurtigere samt bruge og vægte de socialfaglige kompetencer mindre. Dette, mener vi i ALT, DF og LA, ikke er til børnenes bedste. Barnets lov giver børnene en række nye rettigheder, som dog ikke kan påklages. Dette kan kun skyldes manglende finansiering, samt at man fokuserer mere på populistiske budskaber end på egentlige rettigheder med klageadgang, som jo sikrer børns og familiers retssikkerhed.

Alternativet, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti mener, at regeringen og de øvrige aftalepartier er kørt ud på et ideologisk sidespor, hvor man ikke levner plads til at stoppe op og ændre sin holdning. End ikke i lyset af nye væsentlige oplysninger, som har enorm betydning for den lov, man her er ved at gennemføre. For det må aldrig blive et krav i sig selv, at et vist antal børn absolut skal tvangsfjernes. Det vigtige er, at de *rigtige* børn tvangsfjernes. Liberal Alliance, Dansk Folkeparti og Alternativet stemmer derfor ikke for barnets lov.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af social- og boligministeren, tiltrådt af <>:

Til § 1

1) I den under nr. 37 foreslåede affattelse af § 176, stk. 2, ændres »§ 198, stk. 2,« til: »§ 198, stk. 1 og 2,«.
[Lovteknisk ændring]

Til § 3

2) I den under nr. 9 foreslåede § 5 b ændres i stk. 1, nr. 1, »§§ 5 og 5 a« til: »§ 5, stk. 1, og § 5 a«.
[Præcisering]

Til § 4

3) I det under nr. 2 foreslåede § 9, stk. 3, 2. pkt., ændres »særlige« til: »ekstraordinære«.
[Præcisering af anvendelsesområdet]

Til § 52

4) I stk. 1 ændres »1. oktober 2023« til: »1. januar 2024«.
[Udskydelse af lovens ikrafttrædelsestidspunkt med 3 måneder]

5) I stk. 9 ændres »arbejdsevne« til: »funktionsevne«.
[Rettelse af fejl]

Bemærkninger

Til nr. 1

§ 176 i lov om social service (serviceloven) vedrører statsrefusion i særligt dyre enkeltsager. Med lovforslagets § 1, nr. 37, foreslås § 176, stk. 2, affattet således, at det fremgår af bestemmelsen, at i udgifterne, der kan søges statsrefusion for efter § 176, stk. 1, indgår kommunens udgifter til efterværn efter §§ 114 og 120 i det samtidig fremsatte forslag til barnets lov, medmindre kommunen har anmodet om refusion for udgifterne efter § 198, stk. 2, i det samtidig fremsatte forslag til barnets lov. Henvisningen til § 198, stk. 2, i det samtidig fremsatte forslag til barnets lov har til formål at sikre, at kommunen ikke kan opnå statsrefusion for de samme udgifter efter både serviceloven og det samtidig fremsatte forslag til barnets lov. Der bør dog retteligt henvises til både § 198, stk. 1 og 2, i det samtidig fremsatte forslag til barnets lov. Den manglende henvisning til § 198, stk. 1, i det samtidig fremsatte forslag til barnets lov foreslås rettet med ændringsforslaget. Den foreslåede ændring er således af teknisk karakter.

Til nr. 2

Med § 3, nr. 9, foreslås i lov om socialtilsyn indsat en ny bestemmelse vedrørende en fast track-ordning for godkendelse af plejefamilier. Med den foreslåede bestemmelse i § 5 b, stk. 1, nr. 1-4, foreslås en række betingelser for at ordningen kan finde anvendelse. Af § 5 b, stk. 1, nr. 1, er det således en af betingelserne, at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet ved en afgørelse truffet efter § 143, stk. 1, i barnets lov i en plejefamilie, jf. § 12, stk. 3, i barnets lov, der ikke er godkendt af socialtilsynet efter §§ 5 og 5 a. Henvisningen til, at plejefamilien ikke er godkendt af socialtilsynet burde retteligt være til § 5, stk. 1, og § 5 a. Denne fejl foreslås rettet med ændringslaget. Den foreslåede ændring har således karakter af en præcisering.

Til nr. 3

Det foreslås, at den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 3, 2. pkt., i adoptionsloven om muligheden for at frigive et barn til adoption uden samtykke inden fødslen ændres således, at det er en betingelse for at anvende bestemmelsen, at der i den konkrete sag er tale om et helt ekstraordinært tilfælde.

Med den foreslåede ændring understreges det, at en afgørelse om adoption uden samtykke inden fødslen er en yderst indgribende afgørelse, der kun kan træffes i situationer, hvor der er tale om forhold, der er yderligere skærpede i forhold til de gældende betingelser for adoption uden samtykke i lovens § 9, stk. 3. Samtidig afspejler ændringen sprogbrugen i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis i sager om adoption uden samtykke.

Den foreslåede ændring præciserer, at det i de omhandlede situationer ikke er tilstrækkeligt, at de gældende betingelser i § 9, stk. 3, er opfyldt, men at der vil skulle være tale om helt ekstraordinære tilfælde.

Sådanne helt ekstraordinære tilfælde vil eksempelvis kunne foreligge i situationer, hvor forældrene inden for de

seneste få år tidligere har fået bortadopteret et barn uden samtykke efter § 9, stk. 3, i adoptionsloven under henvisning til, at de varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Når der skal tages stilling til bortadoption uden samtykke af det barn, som forældrene nu venter, vil der således allerede være foretaget en omhyggelig forældrekompetenceundersøgelse, der har sandsynliggjort, at de varigt er uden forældreevne. Den undersøgelse vil skulle suppleres af en aktuel forældrekompetenceundersøgelse. Dermed vil afgørelsen om adoption inden fødslen blive truffet på grundlag af flere undersøgelser, der samlet set dækker et længere tidsinterval og således både konsoliderer og aktualiserer vurdering af, at forældrene varigt er uden forældreevne.

Der vil også kunne være tale om helt ekstraordinære tilfælde i situationer, hvor forældrene har et barn, der er blevet anbragt uden for hjemmet, og hvor forældrene vedvarende ikke har vist interesse i at have kontakt med barnet, heller ikke selvom kommunen har arbejdet for at etablere kontakten. I denne situation har forældrene over en længere periode udvist mangel på forældreevne i et omfang, der betyder, at der er formodning og nærliggende risiko for, at dette også vil gøre sig gældende i forhold til det barn, som forældrene nu har på vej. Understøttes dette af en ny undersøgelse, der viser, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, er der tale om et helt ekstraordinært tilfælde, hvorfor betingelserne for inden fødslen at træffe afgørelse om at frigive barnet til adoption uden samtykke er opfyldt.

Det skal understreges, at den omstændighed, at forældrene tidligere har fået bortadopteret et barn, eller at de har et anbragt barn, som de ikke har kontakt med, ikke på nogen måde kan danne selvstændigt grundlag for, at der træffes afgørelse om frigivelse til adoption af det barn, som de nu venter.

Er der tale om forældrenes første barn, vil kravet om, at der skal være tale om et helt ekstraordinært tilfælde, eksempelvis være opfyldt, når det på grund af en ekspertvurdering allerede inden fødslen er helt klart, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og at der derfor ikke er behov for at vurdere relationen mellem barnet og forældrene.

I de nævnte situationer vil afgørelsen om frigivelse af barnet til adoption forudsætte, at adoptionen vil være den bedste løsning for barnet, og der vil blive stillet meget store krav til grundlaget for afgørelsen. Samtidigt vil det skulle sikres, at Danmarks forpligtelser i forhold til barnets bedste og retten til familieliv efter FN's konvention om barnets rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er overholdt.

Til nr. 4

Med lovforslagets § 52, stk. 1, foreslås, at loven træder i kraft den 1. oktober 2023, jf. dog § 52, stk. 2.

Med ændringsforslaget foreslås, at ikrafttrædelsestidspunktet udskydes med tre måneder, således at ikrafttrædel-

sesdatoen vil være den 1. januar 2024, jf. dog lovforslagets § 52, stk. 2. Den foreslåede ændring er begrundet i, at ikrafttrædelsestidspunktet for forslaget til barnets lov (L 93) med et ændringsforslag hertil foreslås udskudt til den 1. januar 2024.

Til nr. 5

Med lovforslagets § 52, stk. 9, foreslås, at ved administrationen af § 13 f, stk. 12, nr. 3, § 32, § 68 a, stk. 4, 1. pkt., § 69 j, 11, 1. pkt., og § 75, stk. 4, i lov om aktiv socialpolitik efter lovens ikrafttræden indgår udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk arbejdsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse efter den hidtil gældende § 42 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022.

Ved en fejl fremgår det af bestemmelsen, at der er tale om et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk arbejdsevne. Der skulle retteligt stå betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Med ændringsforslaget foreslås denne fejl rettet.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 29. marts 2023 og var til 1. behandling den 14. april 2023. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Socialudvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i [4] møder.

Høringssvar

[Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring. Ministeren har ikke oversendt udkast til lovforslag til udvalget i forbindelse med høringen.] Den 29. marts 2023 sendte social- og boligministeren høringssvarene og et høringssnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt [9] bilag på lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget [2] skriftlig henvendelse om lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet [4] spørgsmål til social- og boligministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Annette Lind (S) Birgitte Vind (S) Camilla Fabricius (S) Kasper Sand Kjær (S) Matilde Powers (S)
Rasmus Horn Langhoff (S) Maria Durhuus (S) Sara Emil Baaring (S) Anni Matthiesen (V) Peter Juel-Jensen (V)
Preben Bang Henriksen (V) Hans Andersen (V) Rosa Eriksen (M) fmd. Nanna W. Gotfredsen (M)
Karin Liltorp (M) Marlene Harpsøe (DD) Karina Adsbøl (DD) Katrine Daugaard (LA) nfm. Alexander Ryle (LA)
Brigitte Klinskov Jerkel (KF) Mette Abildgaard (KF) Kim Edberg Andersen (NB) Mette Thiesen (DF)
Theresa Berg Andersen (SF) Charlotte Broman Mølbæk (SF) Anne Valentina Berthelsen (SF) Peder Hvelplund (EL)
Lotte Rod (RV) Torsten Gejl (ALT)

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Dansk Folkeparti (DF)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Alternativet (ALT)	6
Moderaterne (M)	16	Nye Borgerlige (NB)	3
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Siumut (SIU)	1
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	14	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Liberal Alliance (LA)	14	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	7		